

**MOKESTINIŲ GINČŲ KOMISIJA PRIE
LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS**

**SPRENDIMAS
DĖL L. S. 2018-04-19 SKUNDO**

2018 m. birželio 29 d. Nr. S- 107 (7-65/2018)
Vilnius

Mokestinių ginčų komisija prie
Lietuvos Respublikos Vyriausybės,
susidedanti iš:

komisijos pirmininkės
komisijos narių

Editos Galiauskaitės
Martyno Endrijaičio
Rasos Stravinskaitės
Andriaus Veniaus – pranešėjas
Vilmos Vildžiūnaitės

sekretoriaujant

Ramutei Matkevičienei

dalyvaujant šalims

mokesčių mokėtojai L. S. ir jos atstovui
advokatui M. N.,
mokesčių administratoriaus atstovui A. A.

2018 m. gegužės 22 d. posėdyje išnagrinėjusi L. S. (toliau – Pareiškėja) 2018-04-19 skundą dėl Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Finansų ministerijos (toliau – Inspekcija) 2018-03-27 sprendimo Nr. 68-35, n u s t a t ė:

Inspekcija ginčijamu sprendimu patvirtino Klaipėdos apskrities valstybinės mokesčių inspekcijos (toliau – Klaipėdos AVMI) 2017-12-20 sprendimo Nr. (6.5) FR0682-461 dėl 2017-10-13 patikrinimo akto Nr. (9.6)FR0680-436 (toliau – Patikrinimo aktas) tvirtinimo nurodymus Pareiškėjai sumokėti į biudžetą 30751,39 Eur gyventojų pajamų mokestį (toliau – GPM), 9949,91 Eur GPM delspinigius bei 30 proc. dydžio 9225 Eur GPM baudą.

Klaipėdos AVMI, atlikusi Pareiškėjos GPM už 2012-01-01–2015-12-31 laikotarpį apskaičiavimo, deklaravimo ir sumokėjimo teisingumo patikrinimą, nustatė, kad Pareiškėja 2008-04-17 pasirašė su UAB „H1“ (toliau – SI Lietuvos filialas; Draudimo įmonė) „Investicinių fondų plus“ draudimo liudijimą (toliau – IFP sutartis) pagal „Investicinių fondų plus“ 2006-11-06 taisykles, taip pat 2008-04-17 pasirašė IFP sutarties kainyną. Pareiškėja 2008-06-18 pakeitė IFP sutarties „Investicinių fondų plus“ 2006-11-06 taisykles į „Investicinių fondų portfelis“ 2007-04-26 taisykles (2008-04-26 redakcija), suteikiančias jai didesnes galimybes valdyti draudimo sutartį, pasirenkant įvairesnes investavimo kryptis. Pareiškėja pagal IFP sutartį sumokėjo Draudimo įmonei – 52612,94 Eur (181662 Lt) draudimo įmokas.

Pareiškėja nuo 2008-04-24 iki 2015-10-22 pateikė Draudimo įmonei 226 prašymus pakeisti investavimo kryptis, taip pat 2008-12-30–2015-02-17 laikotarpiu pateikė 19 prašymų išmokėti pagal IFP sutartį apskaičiuotą investicinės vertės dalį. Pareiškėja 2015-10-17 (praėjus mažiau nei 10 metų nuo sutarties sudarymo dienos) IFP sutartį nutraukė.

Draudimo įmonė į Pareiškėjos asmeninę sąskaitą pervedė: 52612,94 Eur (181662,44 Lt) draudimo išmokas, atitinkančias sumokėtas įmokas, bei 205529,51 Eur (709 652,31 Lt) investicinės vertės išmokas, viršijančias draudimo įmokas.

Inspekcija, ištyrusi Pareiškėjos draudimo sandorius, konstatavo, jog ji siekė mokestinės naudos, t. y. Pareiškėjos su Draudimo įmone sudarytos sutarties (ir jų pakeitimų) tikslas nebuvo gyvybės draudimas, susijęs su asmens gyvybe ir (ar) kapitalo kaupimu, bet – investavimas, perduodant pinigus Draudimo įmonei, siekiant išsaugoti ir padidinti jų vertę arba užtikrinti teigiamas pajamas. Todėl Inspekcija Draudimo įmonės Pareiškėjai išmokėtas 205529,51 Eur investicinės vertės išmokas, viršijančias draudimo įmokas, pripažino Pareiškėjos apmokestinamosiomis pajamomis ir nuo jų papildomai apskaičiavo mokėtiną į biudžetą GPM: 2013 m. – 16516,45 Eur (57028 Lt), 2014 m. – 13415,19 Eur (46320 Lt), 2015 m. – 819,75 Eur, iš viso 30751,39 Eur, ir 9949,91 Eur GPM delspinigius bei 30 proc. dydžio 9225 Eur GPM baudą.

1. Dėl mokestinės naudos

Inspekcija, remdamasi 2002-07-02 Gyventojų pajamų mokesčio įstatymo Nr. IX-1007 (toliau – GPMĮ) 17 str. 50 punkto nuostatomis (2005-12-15 redakcija Nr. X-450), nurodė, jog neapmokestinamosios pajamos yra šios: išmokos pagal gyvybės draudimo sutartis, sudarytas po 2004 m. balandžio 30 d., kuriose numatyta, kad draudimo išmoka išmokama ne tik įvykus draudiminiam įvykiui, bet ir pasibaigus draudimo sutarties galiojimo terminui, taip pat nutraukus tokias sutartis gyventojui mokamos sumos, jeigu pagal tokias sutartis įmokas mokėjo tik gyventojai ir jos nebuvo atimamos iš pajamų šio įstatymo nustatyta tvarka.

Išmokoms pagal gyvybės draudimo sutartis, kurios sudarytos po 2004 m. balandžio 30 d. iki 2009 m. sausio 1 d. ir kuriose nustatyta, kad draudimo išmoka išmokama ne tik įvykus draudžiamajam įvykiui, bet ir pasibaigus draudimo sutarties galiojimo terminui, taip pat nutraukus tokias sutartis gyventojui mokamoms sumoms, jeigu pagal tas sutartis įmokas mokėjo tik gyventojai ir jos nebuvo atimamos iš pajamų Gyventojų pajamų mokesčio įstatymo nustatyta tvarka, taikomos iki šio įstatymo įsigaliojimo galiojusios apmokestinimo taisyklės (GPMĮ 2, 3, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 12, 13-1, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 27, 29, 30 straipsnių pakeitimo ir papildymo ir įstatymo papildymo 18-1 straipsniu įstatymo (toliau – GPMĮ pakeitimo įstatymas, 2008-12-23 redakcija Nr. XI-111) 23 str. 7 d.).

Inspekcija, remdamasi GPMĮ pakeitimo įstatymo aiškinamojo rašto (2008-12-15 Nr. XP-3425(2)) 4 dalimi, nurodė, jog: įstatymo projekte taip pat siūloma patikslinti pagal nuo 2003 m. sausio 1 d. sudarytas gyvybės draudimo sutartis gautų išmokų apmokestinimo tvarką, nustatant, kad neapmokestinamosioms pajamoms priskiriamos tik pagal ilgalaikes taupymą skatinančias sutartis gautos išmokos, viršijančios gyventojų sumokėtas įmokas. Gaunamos išmokos dalis, atitinkanti pagal sutartį sumokėtas įmokas būtų neapmokestinama visais atvejais, jeigu nebuvo naudojamosi GPMĮ 21 straipsnyje nustatyta teise iš pajamų atimti gyvybės draudimo įmokas arba išmokos gavėjas yra jaunesnis nei 26 metų amžiaus. Jei išmokos gavėjas yra sulaukęs minimalaus pensinio amžiaus pagal Profesinių pensijų kaupimo įstatymą (šiuo metu – 55) arba jam nustatytas 0–25 procentų ar 30–40 procentų darbingumo lygis arba jis yra neįgalus vaikas, kuriam nustatytas specialusis nuolatinės slaugos poreikis, Projekte siūloma nustatyti, kad visos jo gaunamos išmokos pagal nuo 2003 m. sausio 1 d. sudarytas gyvybės draudimo sutartis, kurių terminas ne trumpesnis kaip 5 metai, neapmokestinamos. Kartu, atsižvelgiant į teisėtus lūkesčius, siūloma neapmokestinti išmokų pagal gyvybės draudimo sutartis, sudarytas nuo 2004 m. gegužės 1 d. iki 2009 m. sausio 1 d. ir nutraukus tokias sutartis gaunamų sumų, jei pagal tokias sutartis įmokas mokėjo tik gyventojai ir jos nebuvo atimtos iš pajamų Gyventojų pajamų mokesčio įstatymo 21 straipsnyje nustatyta tvarka.

Neapmokestinamosios pajamos yra šios: pasibaigus draudimo sutarties galiojimo terminui gauta gyvybės draudimo išmokų dalis, viršijanti gyvybės draudimo įmokas, sumokėtas pagal gyvybės draudimo sutartį, sudarytą nuo 2003 m. sausio 1 d., kurioje numatyta, kad draudimo išmoka išmokama ne tik įvykus draudžiamajam įvykiui, bet ir pasibaigus draudimo sutarties galiojimo terminui, jeigu gyvybės draudimo sutarties terminas yra ne trumpesnis kaip 10 metų, taip pat nutraukus tokią sutartį išmokamos sumos dalis, viršijanti pagal šią sutartį sumokėtas gyvybės draudimo įmokas, jeigu sutartis nutraukta ne anksčiau kaip praėjus 10 metų nuo jos sudarymo dienos (GPMĮ (2008-12-23 redakcija Nr. XI-111) 17 str. 1 d. 11 p.).

Kaip matyti, įstatymų leidėjas aiškiai nustatė, kad neapmokestinamosios išmokos pagal gyvybės draudimo sutartis, sudarytas nuo 2004 m. gegužės 1 d. iki 2009 m. sausio 1 d., ir kurios išmokamos tiek įvykus draudimui įvykiui, tiek pasibaigus sutarčiai, taip pat neapmokestinamosios sumos pagal nutrauktas tokias sutartis, jei pagal tokias sutartis įmokas mokėjo tik gyventojai ir jos nebuvo atimtos iš pajamų. Kita vertus, neapmokestinamosios pajamos priskiriamos tik pagal ilgalaikes taupymą skatinančias sutartis gautos išmokos, viršijančios gyventojų sumokėtas įmokas.

Inspekcija, atlikusi Pareiškėjos draudimo sutarties (ir jų pakeitimų) tyrimą, nustatė šias svarbias aplinkybes (Patikrinimo aktas, 3 – 6 psl., Sprendimas, 5 – 8 psl., Inspekcijos 2017-02-24 mokestinio tyrimo ataskaita Nr. FR0686-260, 7, 8 psl.):

1) Pareiškėja 2008-04-17 pasirašė su Draudimo įmone IFP sutartį pagal „Investicinių fondų plius“ 2006-11-06 taisyklės Nr. 020. IFP sutarties galiojimo terminas 10 m. (nuo 2008-04-18 iki 2018-04-17), vienkartinė draudimo įmoka – 22202,84 Eur (76662 Lt), draudimo objektas – gyvybės draudimas, gyvybės draudimo suma – 0,29 Eur (1 Lt). Minėtoje IFP sutartyje nurodytos draudimo sąlygos: apdraustajam išgyvenus iki sutarties laikotarpio pabaigos, išmokama sutarties investicinė vertė; apdraustajam mirus dėl draudiminio įvykio, išmokama gyvybės draudimo suma ir sutarties investicinė vertė, mirties atveju naudos gavėjas Pareiškėjos sutuoktinis R. S. (IFP);

2) Pareiškėja 2008-04-17 pasirašė IFP sutarties kainyną, kuriame nustatyti aptarnavimo, administravimo ir kitų paslaugų dydžiai bei minimali investuojama draudimo įmoka – 14481 Eur (50000 Lt). Be to, Pareiškėja kainyne buvo supažindinta su informacijos pateikimo dieną (2008-04-17) galiojančiomis GPMĮ nuostatomis (IFP kainynas);

3) Pareiškėja 2008-06-18 pakeitė IFP sutarties „Investicinių fondų plius“ 2006-11-06 taisyklės į „Investicinių fondų portfelis“ 2007-04-26 taisyklės (2008-04-26 redakcija), suteikiančias jai didesnes galimybes valdyti draudimo sutartį, pasirenkant įvairesnes investavimo kryptis. Pareiškėja pakeitė IFP sutarties sąlygas, t. y. gyvybės draudimo objektą į turtinio intereso, susijusio su apdraustojo gyvenimo trukme bei kapitalo kaupimu, objektą ir pratęsė sutarties galiojimo terminą iki 99 m. (Pareiškėjos 2008-06-11 prašymas);

4) Pareiškėja pagal IFP sutartį sumokėjo Draudimo įmonei 52612,94 Eur (181662 Lt) draudimo įmokų, iš jų: 2008 m. – 22202,84 Eur (76662 Lt), 2010 m. – 8688,60 Eur (30000 Lt), 2011 m. – 21721,50 Eur (75000 Lt) (banko sąskaitų išrašai);

5) Pareiškėja Draudimo įmonei nuo 2008-04-24 iki 2015-10-22 pateikė 226 prašymus pakeisti investavimo kryptis, taip pat nuo 2008-12-30 iki 2015-02-17 pateikė 19 prašymų išmokėti pagal IFP sutartį apskaičiuotą investicinės vertės dalį. Minėtuose prašymuose Pareiškėja pasirašė, kad yra supažindinta, jog išmokų apmokestinimą reglamentuoja GPMĮ, draudikui neapmokestinus arba dalinai apmokestinus jai išmokamą sumą pagal jos pateiktą prašyme informaciją, ji turės sumokėti GPM savarankiškai, jeigu šiame pranešime yra pateikta klaidinanti informacija dėl pasinaudojimo lengvatomis arba vėliau įmokos mokėtojai, mokėję įmokas pagal šią sutartį, pateiks Valstybinei mokesčių inspekcijai metinę pajamų deklaraciją ir atims pagal šią sutartį sumokėtas GPM įmokas iš pajamų GPMĮ 21 str. nustatyta tvarka. Be to, Pareiškėja nuo 2012-11-29 minėtuose prašymuose papildomai pasirašė, kad yra informuota, jog tuo atveju, kai keičiamos draudimo sutarties sąlygos, jų keitimu negali būti piktnaudžiaujama, siekiant pasinaudoti mokesčio lengvata (Pareiškėjos prašymų pakeisti investicinės vertės kryptis suvestinė, prašymai išmokėti investicinės vertės dalį);

6) Pareiškėja 2015-10-27 (nepraėjus 10 metų nuo sutarties sudarymo dienos – 2008-04-17) IFP sutartį nutraukė (Pareiškėjos 2015-10-27 prašymas);

7) Draudimo įmonė pagal Pareiškėjos pateiktus prašymus į jos asmeninę sąskaitą, esančią AB „Swedbank“, 2009, 2010, 2012, 2013 m. pervedė iš viso 52612,94 Eur (181662,44 Lt) draudimo išmokas atitinkančias sumokėtas įmokas. Draudimo įmonė pateiktose Metinėse A klasės išmokų, nuo jų išskaičiuoto ir sumokėto pajamų mokesčio deklaracijose už atitinkamus metus deklaravo išmokėtas gyvybės draudimo išmokas, ne didesnes už sumokėtas įmokas (pajamų rūšies kodas – 72) (banko sąskaitų išrašai);

8) Draudimo įmonė pagal minėtus Pareiškėjos prašymus į jos sąskaitą taip pat pervedė 2013–2015 m. iš viso 205529,51 Eur (709652,31 Lt) investicinės vertės išmokas, viršijančias draudimo įmokas. Draudimo įmonė pateiktose Metinėse A klasės išmokų, nuo jų išskaičiuoto ir sumokėto pajamų mokesčio deklaracijose už atitinkamus metus deklaravo kitas su darbo santykiais, ar jų esmę atitinkančiais santykiais nesusijusias ir ne individualios veiklos pajamas (pajamų rūšies kodas – 70) (banko sąskaitų išrašai);

9) Draudimo įmonė informavo, kad Pareiškėjai išmokėtos draudimo išmokų sumos nebuvo apmokestintos GPM. Pareiškėja pasinaudojo savo teise ir pateikė prašymą pakeisti draudimo sutarties taisykles. Taisyklių keitimas Pareiškėjai suteikė didesnes galimybes valdyti draudimo sutartį. Draudimo įmonė taip pat nurodė, kad vadovavosi GPMĮ pakeitimo įstatymo 23 str. 7 dalyje įtvirtinta lengvata, t. y. lengvatos, kuri buvo nustatyta GPMĮ 17 str. 1 d. 50 punkte tęstinumu bei GPMĮ komentaru dėl neapmokestinamųjų pajamų (GPMĮ 17 str. 1 d. 12 p.) 6 p. nuostatomis (Draudimo įmonės 2017-06-27 raštas Nr. SR-804);

10) Inspekcija Pareiškėjai įteikė 2015-06-19 mokesčių administratoriaus nurodymą Nr. FR0706-(28.8)-M2-187 iki 2015-07-07 pateikti Metinę pajamų deklaraciją už 2013 m. ir patikslinti 2015-04-20 pateiktą Metinę pajamų deklaraciją už 2014 m. Pareiškėja 2015-06-22 pateikė Metinę pajamų deklaraciją už 2013 m., kurioje kaip ir 2014 m. deklaravo gautas iš Draudimo įmonės visas išmokas prieduose „Neapmokestinamosios pajamos“;

11) Inspekcija 2015-07-13 rašte Nr. (32.41-GPM) RM-15474 Draudimo įmonei atkreipė dėmesį, kad GPMĮ pakeitimo įstatymo 23 str. 7 dalyje įtvirtinta lengvata neturi būti piktnaudžiaujama, t. y. įvertinus konkretų atvejį ir faktines aplinkybes nustatoma, kad pagal turinį, o ne formalią išraišką, netenkinama bent vien iš lengvatos taikymui būtinų sąlygų, ši lengvata netaikoma;

12) Inspekcija 2015-07-23 rašte Nr. (32.41-GPM) RM-16277 Pareiškėjai, į jos klausimus dėl 2013–2014 m. gautų gyvybės draudimo išmokų priskyrimo neapmokestinamosioms pajamoms, iki 2008-12-30 galiojusios tokioms išmokoms lengvatos taikymo, neapmokestinamosioms pajamoms pagal pajamų rūšies kodą priskyrimą, atsakė, kad, pagal jos pateiktą 2008-06-11 sudarytą IFP sutartį, kurioje nurodyta, kad jos galiojimo laikotarpis 99 metai, o įmoka 0,29 Eur, laikotarpio sąlyga negali būti įvykdoma, todėl ši sutartis neatitinka lengvatos taikymo tikslų bei sąlygų.

Inspekcija nurodytų aplinkybių pagrindu konstatavo, jog Pareiškėjai buvo išmokėta ne išmoka pagal įvykusį draudiminį įvykį ar pasibaigusią sutartį, ne sumos pagal 2015-10-27 nutrauktą sutartį, bet investicinės vertės išmokos pagal Pareiškėjos prašymus, kai galiojo draudimo sutartis. Kita vertus, kaip minėta, įstatymų leidėjas išreiškė poziciją, jog neapmokestinamos pagal ilgalaikes taupymą skatinančias sutartis gautos išmokos, viršijančios gyventojų sumokėtas įmokas, todėl pagrįstai minėtos išmokos Pareiškėjai buvo apmokestintos.

Inspekcija įvertino ir kitas įstatyme nurodomas aplinkybes, kurios gali turėti reikšmę gautų išmokų apmokestinimui, pvz., amžius, darbingumo lygis, sutarties galiojimo terminas (Patikrinimo aktas, 6 psl.).

Inspekcija pažymėjo, jog draudimo sutartį nagrinėjo mokesčių prievolių vykdymo aspektu, todėl nesutiko su Pareiškėja, kad turėjo būti įvertintos jai sutarties suteiktos teisės civilinės teisės požiūriu.

2. Dėl mokesčių deklaruojančio ir sumokančio asmens

Inspekcija nurodė, jog Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo (toliau – LVAT) praktikoje *nepripažįstama*, jog vien nustatymas, kad atitinkamų mokestinių teisinių santykių kvalifikavimui reikšmingi mokesčio mokėtojo sandoris, ūkinė operacija ar bet kokia jų grupė buvo sudaryti turint (vienintelį) tikslą gauti mokestinę naudą, savaime eliminuoja mokestį išskaičiuojančio asmens pareigą nuo gyventojų A klasės pajamų išskaičiuoti ir į biudžetą sumokėti atitinkamas mokesčių bei kitų privalomųjų įmokų sumas. Nei MAĮ 10 straipsnis, nei šio įstatymo 69 straipsnio 1 dalis savaime nesuteikia teisės atitinkamas mokestines prievoles paskirstyti kitiems asmenims, nei tiems, kurie eksplicitiškai nurodyti atitinkamo mokesčio įstatyme (2013 m. lapkričio 12 d. išplėstinės teisėjų kolegijos nutartis administracinėje byloje Nr. A⁵⁵⁶-715/2013, Administracinė jurisprudencija Nr. 26, 2014 m.; 2016 m. sausio 28 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A-153-438/2016).

Kita vertus, nesant mokesčių įstatymuose nustatytų specialių nuostatų, taikant MAĮ 10 straipsnyje įtvirtintą turinio viršenybės prieš formą principą ir (ar) mokėtinus mokesčius apskaičiuojant pagal to paties įstatymo 69 straipsnio 1 dalyje nustatytas taisykles, mokesčių teisės aktuose nustatyta mokestį išskaičiuojančio asmens prievolė išskaičiuoti mokesčių mokėtojo mokestį ir jį sumokėti į biudžetą gali būti perkelta atitinkamo mokesčio įstatyme nurodytam mokesčio mokėtojui tuo atveju, jei toks neperkėlimas pažeistų mokesčių mokėtojų lygybės, teisingumo, visuotinio privalomumo, sąžiningumo principus ir (ar) neatitiktų protingumo bei teisingumo kriterijų, kurių turi būti paisoma ir mokesčių administratoriui administruojant mokesčius. Šis vertinimas atliekamas atsižvelgiant į konkrečiame mokestiniame santykiyje susiklosčiusias individualias aplinkybes (2013 m. lapkričio 12 d. išplėstinės teisėjų kolegijos nutartis administracinėje byloje Nr. A⁵⁵⁶-715/2013, Administracinė jurisprudencija Nr. 26, 2014 m.).

Galimybė reikalauti mokestinės prievolės, kylančios iš A klasės gyventojų pajamų, įvykdymo tiesiogiai iš mokesčio mokėtojo, o ne iš mokestį išskaičiuojančio asmens, yra administracinių teismų praktikoje pripažįstama išimtis iš bendros taisyklės, įtvirtintos GPM įstatymo 23 straipsnyje. Ši išimtis gali būti taikoma tik išskirtiniais atvejais (2016 m. sausio 28 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A-153-438/2016). Todėl svarbu įvertinti, ar nurodymas įvykdyti ginčo mokestines prievoles pagrįstai buvo duotas pareiškėjui (mokesčių mokėtojui), o ne mokestį išskaičiuojantiems asmenims (LVAT išplėstinės teisėjų kolegijos 2017-07-04 nutartis administracinėje byloje Nr. A-517-442/2017, *J. N. v. VMI*, 41–43 p.).

Nagrinėjamu atveju Pareiškėja savo valia (sprendimu) 2008-06-18 pakeitė IFP sutarties „Investicinių fondų plius“ 2006-11-06 taisyklės į „Investicinių fondų portfelio“ 2007-04-26 taisyklės (2008-04-26 redakcija), suteikiančias jai didesnes galimybes valdyti draudimo sutartį, pasirenkant įvairesnes investavimo kryptis, pratęsė sutarties galiojimo terminą iki 99 m., gyvybės draudimo įmoka tesudarė 0,29 Eur, neįvykus nei vienam iš esminių draudimo pagrindų sudarančių įvykių, ar tai būtų apdrausitojo mirtis, ar draudimo sutartyje numatyto termino pabaiga (99 m.), ar kitas sutartyje numatytas draudžiamasis įvykis, 2009–2013 m. susigrąžo visas sumokėtas draudimo įmokas, o 2013–2015 m. periodiškai išsimokėjo investicinės vertės išmokas, viršijančias sumokėtas draudimo įmokas, todėl Pareiškėja yra atsakinga už mokestinių prievolių vykdymą, t. y. nuo gautų iš Draudimo įmonės 205529,51 Eur (709652,31 Lt) kitų su darbo santykiais, ar jų esmę atitinkančiais santykiais nesusijusių ir ne individualios veiklos apmokestinamųjų pajamų sumokėti į biudžetą GPM.

Inspekcijos vertinimu, pareiga pareigą apskaičiuoti, deklaruoti ir sumokėti GPM nuo aukščiau minėtų pajamų pagrįstai teko Pareiškėjai, o ne jas išmokėjusiai įmonei.

3. Dėl kontrolės veiksmų

Pareiškėja teigė, kad jos atžvilgiu kontrolės veiksmai buvo atliekami 3 metus, renkama medžiaga mokestiniam patikrinimui, reikalaujama tikslinti mokesčių deklaracijas, susimokėti GPM, todėl buvo pažeistos jos teisės.

Inspekcija, remdamasi MAĮ nustatytomis jos teisėmis įgyvendinant mokesčių įstatymus, įskaitant ir mokesčių mokėtojų kontrolės srityje, nurodė, jog įstatymų leidėjas suteikė jai įgaliojimus atlikti kontrolės veiksmus mokesčių mokėtojo atžvilgiu, kurių metu administratorius gali gauti

reikiamus apmokestinimo klausimams spręsti dokumentus, juos analizuoti, duoti nurodymus mokesčių administravimo klausimais. Kita vertus, mokesčių administratorius privalo nepažeisti mokėtojo teisių, stengtis kuo mažiau trikdyti mokėtojo veiklą.

Pareiškėjos atžvilgiu Inspekcija:

1) Pareiškėjai įteikė 2015-06-19 mokesčių administratoriaus nurodymą Nr. FR0706-(28.8)-M2-187 iki 2015-07-07 pateikti Metinę pajamų deklaraciją už 2013 m. ir patikslinti 2015-04-20 pateiktą Metinę pajamų deklaraciją už 2014 m.,

2) Pareiškėjai įteikė 2017-01-18 užduotį atlikti mokestinį tyrimą Nr. (9.6) FR0688-87. Vėliau informavo apie atliktą mokestinį tyrimą (Inspekcijos 2017-02-23 pranešimas apie atliktą mokestinį tyrimą Nr. (9.6) FR0687-212),

3) pranešė Pareiškėjai apie pradedamą mokestinį patikrinimą. Vėliau jai buvo įteiktas Patikrinimo aktas (Inspekcijos 2017-09-25 pavedimas tikrinti Nr. (9.6) FR0773-1940, 2017-09-27 pranešimas apie mokestinį patikrinimą Nr. (9.6) FR0663-245, Patikrinimo aktas).

Taigi, Pareiškėja 2015 m. buvo informuota apie mokesčių deklaravimo trūkumus, po kurio Inspekcija neatliko jokių veiksmų Pareiškėjos atžvilgiu. Po 1,5 metų Pareiškėja buvo informuota apie tyrimą, kuris buvo atliktas per 1 mėnesį, vėliau jai buvo pranešta apie patikrinimą, kuris buvo atliktas beveik per 1 mėnesį. Taigi, Pareiškėjos atžvilgiu kontrolės veiksmai buvo atlikti per pakankamai trumpą laiką ir atitiko operatyvumo principą, todėl nesutiko su Pareiškėjos argumentais, kad kontrolės veiksmai buvo atliekami 3 metus.

Be to, Pareiškėja aktyviai dalyvavo mokestinio patikrinimo ir mokestinio ginčo procedūrose: teikė paaiškinimus, pateikė pastabas, padavė skundą Inspekcijai, nebuvo pateikta įrodymų, kad buvo apribotos jos teisės mokesčių administravimo procedūrose, todėl nėra pagrindo pripažinti, jog kontrolės veiksmais buvo pažeistos Pareiškėjos teisės.

4. Dėl skirtos baudos

Inspekcija nurodė, jog bauda skiriama pagal MAĮ 139 str. nuostatas, o pagal šios straipsnio 3 dalį, bauda gali būti neskiriama tik biudžetinėms įstaigoms, taip pat Lietuvos bankui.

Inspekcija, Pareiškėjos atžvilgiu nustačiusi tiek atsakomybę didinančias aplinkybes (mokestis buvo apskaičiuotas pagal MAĮ 69 str., Pareiškėja padarė didelę žalą valstybės biudžetui (30751,39 Eur nesumokėto mokesčio suma viršija 19000 Eur (500 X 38 Eur)), tiek jos atsakomybę mažinančias aplinkybes (Pareiškėja geranoriškai bendradarbiavo su mokesčių administratoriumi, pateikė turimus dokumentus), konstatavo, jog jai pagrįstai paskirta vidutinio 30 proc. dydžio GPM bauda.

5. Dėl delspinigių

Pareiškėja nurodo, jog ji deklaravo mokesčius, kviečiama atvykdavo į Inspekciją, teikė pastabas, todėl nebuvo teisinio pagrindo apskaičiuoti delspinigius. Be to, ji gavo pranešimą, kuriame nurodyta, kad ji turi sumokėti 9935,94 Eur delspinigių, nors Sprendime nurodyta 9949,91 Eur GPM delspinigių suma. VMI pasisako dėl šių argumentų.

Inspekcija, vadovaudamasi MAĮ 96 str. nuostatomis, nurodė, jog įstatymų leidėjas imperatyviai nustatė, kad sprendime nurodoma konkreti apskaičiuotų mokesčių, delspinigių ir baudų suma, taip pat nustatė konkrečią delspinigių skaičiavimo tvarką ir laikotarpį. Iš delspinigių skaičiavimo ataskaitų matyti, kad jose nurodytos mokesčio suma, laikotarpis, dienų skaičius, taikoma delspinigių norma ir kiti reikšmingi delspinigių skaičiavimui elementai, kurių pagrindu buvo apskaičiuota konkreti delspinigių suma, todėl mokesčių administratorius pagrindė nurodytas sumas.

Pareiškėja su skundžiamu Inspekcijos sprendimu nesutinka ir Mokestinių ginčų komisijos prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės (toliau – Komisija) prašo skundžiamą sprendimą panaikinti.

Pareiškėja nurodė, jog Inspekcija jo skundo iš esmės neišnagrinėjo, neatsižvelgė į jo argumentus ir jų neanalizavo, t. y. nepasisakė nei dėl MAĮ 69 str. nuostatų taikymo, nei dėl gyvybės draudimo sutarties esmės ir reikšmės, neanalizavo gyvybės draudimo sutarties sąvokos ir tikslų.

Iš Inspekcijos analizuotų faktinių aplinkybių galima daryti vienintelę išvadą, kad Pareiškėja sudarytomis gyvybės draudimo ir IFP sutartimis siekė apdrausti būtent turtinį interesą, susijusį su apdraustojo (savo) gyvenimo trukme bei kaupti kapitalą, o ne gauti mokestinę naudą. Pareiškėja visą laiką domėjosi išmokų apmokestinimo tvarka, ne kartą kreipėsi tiek į vietos mokesčių administratorių (žodžiu), tiek į centrinį mokesčių administratorių (2017-03-10 raštu), ir visi inspektoriai teigė, kad šioms išmokoms taikoma lengvata ir jos nėra apmokestinamos (vadovaujantis GPMĮ 23 str. 7 dalimi). Dėl šių atsakymų ir konsultacijų Pareiškėja minėtas išmokas deklaravo GPM308N deklaracijos priede kaip neapmokestinamas pajamas.

Pareiškėja akcentuoja, jog pagal Draudimo įstatymo nuostatas gyvybės draudimas – tai *turtinių interesų*, susijusių su fizinio asmens gyvybe ir (ar) kapitalo kaupimu, draudimas, kai dėl apdraustojo mirties, kitokio draudžiamąjo įvykio arba draudimo sutartyje nustatyto termino pasibaigimo mokamos vienkartinės arba *periodinės draudimo išmokos* (2 str. 40 dalis). Todėl turtinių interesų siekimas, sudarant draudimo sutartį, yra teisėtas ir atitinka Draudimo įstatyme apibrėžtą gyvybės draudimo sąvoką ir tokiam draudimui keliamus tikslus. Tai yra esminis Pareiškėjo skundo argumentas, į kurį nebuvo atsakyta.

MAĮ 69 straipsnyje akcentuojamas tikslas gauti mokestinę naudą, o ne kaupti kapitalą ateityje. Pareiškėja iš gyvybės draudimo sutarčių sudarymo turėjo ir Draudimo įstatyme numatytą ekonomiškai pagrįstą tikslą – kapitalo kaupimą. Kaip nurodė ir Inspekcija savo sprendime, GPM lengvatos tikslas – ilgalaikis taupymas (kapitalo kaupimas). Pareiškėja mano, kad Inspekcijos sprendimas yra prieštaringas iš esmės, t. y., viena vertus, Inspekcija pripažįsta, jog Pareiškėja gavo išmokas ne pagal ilgalaikę taupymą skatinančią sutartį, o (galiojant gyvybės draudimo sutarčiai) investicinės vertės išmokas. Kita vertus, Inspekcija teigia, kad įstatymų leidėjas išreiškė poziciją, jog neapmokestinamos pagal ilgalaikę taupymą skatinančias sutartis gautos išmokos, viršijančios gyventojų sumokėtas įmokas, todėl pagrįstai Pareiškėjos gautos išmokos buvo apmokestintos.

Dėl Inspekcijos kritiškai įvertinto 99 metų sutarties termino Pareiškėja nurodė, jog gyvybės draudimo sutarties terminas buvo pakeistas ne Pareiškėjos, o draudimo bendrovės iniciatyva, tam, kad Pareiškėjai nereikėtų trukdytis ir kiekvieną kartą, pasibaigus sutarties terminui, atvykti pratęsti sutarčių. Pareiškėja buvo informuota, jog termino pakeitimas neturės jokios įtakos sutarties nutraukimui, draudimo santykiams ir pan. Šias aplinkybes patvirtina Draudimo bendrovės 2017-06-27 raštas Nr. SR-804, kuriame nurodyta, jog taisyklių pakeitimas tiesiog suteikė Pareiškėjai didesnes galimybes valdyti draudimo sutartį. Gyvybės draudimo sutarčių standartines sąlygas rengia savo srities specialistai – draudimo bendrovės, todėl negalima teigti, kad Pareiškėja savo iniciatyva ir sąmoningai, siekdama mokestinės naudos, savarankiškai pakeitė sutarties sąlygas.

Pareiškėja teigė, jog Inspekcija vertino tik tą dalį sutarties sąlygų, kurios yra palankios jos pozicijai pagrįsti, t. y. sutarties terminą, įmokų dydį, draudimo objektą ir pan., tuo tarpu kitų sąlygų, kaip antai, galimybė pasirinkti draudimo įmokų mokėjimo datas, po sutarties įsigaliojimo mokėti kitokias ir papildomas draudimo įmokas (Pareiškėja mokėjo didesnes nei nurodyta sutartyje draudimo įmokas), lanksčiau valdyti draudimo sutartį, pasirenkant investavimo kryptis (prašymų keisti investavimo kryptis skaičius sutartimi nebuvo ribojamas) liko neįvertintos. Būtent pastarosios sutarties sąlygos ir Pareiškėjos atlikti veiksmai patvirtina, kad buvo siekiama kaupti kapitalą, o ne gauti mokestinės naudos. Taigi, mokesčių mokėtojas, pasinaudodamas įstatymo jam suteiktomis lengvatomis, siekė investuoti ir kaupti senatvei (tai draudimo įstatymas skatino daryti), o vien dėl to, kad investicijos tapo pakankamai sėkmingomis, mokesčių administratorius nusprendė jas apmokestinti.

Pareiškėjos gautos išmokos atitiko visas gyvybės draudimo sutarties sudarymo ir jų sąlygų keitimo metu galiojusias GPM lengvatos taikymo sąlygas, įtvirtintas GPMĮ 17 str. 50 punkte ir GPMĮ pakeitimo įstatymo (2008-12-23 redakcija Nr. XI-111) 23 str. 7 dalyje, todėl nėra pagrindo teigti, jog Pareiškėja sudarytomis sutartimis siekė mokestinės naudos.

Dėl prievolės apskaičiuoti / išskaičiuoti mokėtiną GPM perkėlimo Pareiškėja, remdamasi GPMĮ 23 str. nuostatomis bei jas aiškinančia LVAT praktika, nurodė, jog galimybė mokestinę nepriemoką išieškoti tiesiogiai iš mokesčių mokėtojo, o ne iš mokesčių išskaičiuojančio asmens, yra išimtis iš taisyklės, įtvirtintos GPMĮ 23 straipsnyje, kuri gali būti taikoma tik išskirtiniais atvejais,

t. y. kai nustatomi juridinę reikšmę turintys faktai – mokestinė nepriemoka susidarė dėl mokesčių mokėtojo sukčiavimo, piktnaudžiavimo teise ar kitų teisei prieštaraujančių veiksmų, apie kuriuos mokesčių išskaičiuojantis asmuo, veikdamas sąžiningai ir rūpestingai, nežinojo ir negalėjo žinoti ir kai mokesčių santykių dalyviai tikslingai siekia perkelti mokesčių mokėjimą mokesčių išskaičiuojančiam asmeniui, kuris dėl mokumo problemų (pavyzdžiui, gresiančio bankroto) šių prievolių akivaizdžiai negalės įvykdyti (2016-01-28 nutartis administracinėje byloje Nr. A-153-438/2016).

Mokesčių administratorius, siekdamas išsiaiškinti, kodėl Pareiškėjai išmokėtos lėšos nebuvo apmokestintos, visų pirma kreipėsi į Draudimo bendrovę, taip patvirtindamas, kad pagal GPMĮ pareiga išskaičiuoti ir sumokėti GPM nuo išmokėtų lėšų teko Draudimo bendrovei. Tačiau gavęs atsakymą, kad lėšos, vadovaujantis GPMĮ 17 str. 1 d. 50 punktu, GPMĮ pakeitimo įstatymu ir GPMĮ komentaru, nebuvo apmokestintos, Inspekcija dėl GPM sumokėjimo kreipėsi į Pareiškėją.

Ginčo atveju Inspekcija nenustatė Pareiškėjos sukčiavimo, piktnaudžiavimo teise ar kitų priešingų teisei veiksmų, apie kuriuos Draudimo bendrovė, veikdama sąžiningai ir rūpestingai, nežinojo ir negalėjo žinoti (priešingai, iš Draudimo bendrovės rašto matyti, kad jai buvo žinomi Pareiškėjos atlikti veiksmai ir pati išmokamoms išmokoms taikė lengvatą), ar kad Pareiškėja tikslingai siekė perkelti mokesčių mokėjimą Draudimo bendrovei, ar kad pastaroji turėtų nemokumo problemų ir negalėtų įvykdyti prievolių. Taigi, nesant jokių išskirtinių aplinkybių, Inspekcija nepagrįstai nesivadovavo GPMĮ 23 str. nuostatomis ir mokestinę prievolę nuo Draudimo bendrovės išmokėtų A klasės pajamų perkėlė Pareiškėjai.

Pareiškėja taip pat išdėstė motyvus dėl pernelyg ilgai trukusių jos kontrolės veiksmų. Inspekcija Pareiškėjai dar 2015-06-19 įteikė nurodymą Nr. FR0706-(28.8)-M2-187 patikslinti 2013 m. ir 2014 m. deklaracijas dėl Pareiškėjos gaunamų gyvybės draudimo išmokų. Pareiškėjai pateikus nurodytas deklaracijas ji dar ne kartą buvo kviečiama atvykti pas vietos mokesčių administratorių, susimokėti GPM, nutraukti gyvybės draudimo sutartį. Pareiškėja sutartį nutraukė, tačiau gautų gyvybės draudimo išmokų kaip apmokestinamųjų nedeklaravo. Nors 2016 m. jokie kontrolės veiksmai formaliai nebuvo atliekami, tačiau faktiškai Pareiškėja ir toliau buvo kviečiama atvykti pas mokesčių administratorių. Atitinkamai 2017-01-18 buvo surašyta užduotis atlikti mokesčių tyrimą Nr. (9.6) FR0688-87, o 2017-09-27 – pranešimas apie numatomą atlikti mokesčių patikrinimą. Taigi, Pareiškėja vertina, kad faktiškai jos atžvilgiu kontrolės veiksmai (tiek formalūs, tiek įvairios informacijos mokesčiams patikrinimui atlikti rinkimas) dėl tų pačių draudimo išmokų apmokestinimo tęsėsi trejus metus ir tai neatitinka MAĮ nustatyto reikalavimo kontrolės veiksmus atlikti per objektyviai įmanomą kuo trumpesnę terminą. Pareiškėjos nuomone, vietos mokesčių administratorius, 2015–2017 m., nuolat kviesdamas Pareiškėją atvykti pas jį, reikalaujantis susimokėti GPM, rinkdamas informaciją, reikalingą Pareiškėjos gautoms išmokoms apmokestinti, pažeidė Pareiškėjos teises.

Pareiškėja savo skundu taip pat prašo Komisijos išsireikalauti iš Palangos AVMI duomenis apie tai, kada ir koku pagrindu 2015–2017 m. laikotarpiu Pareiškėja buvo kviečiama atvykti į Palangos AVMI, kiek ir kokių konsultacijų jai buvo suteikta, o gavus šiuos duomenis, juos įvertinti visų aplinkybių kontekste, taip pat įvertinti mokesčių administratoriaus atliktų veiksmų teisėtumą.

Dėl paskirtos baudos ir delspinigių.

Pareiškėja nurodo, jog bauda yra griežčiausia sankcija, kuri gali būti skiriama tik už piktybinius mokesčių įstatymo pažeidimus. Tokių pažeidimų Pareiškėja nėra padariusi, todėl jai nebuvo jokio įstatyminio pagrindo skirti baudą, be to, Inspekcija neišnagrinėjo Pareiškėjos prašymo atleisti nuo paskirtos baudos ir apskaičiuotų delspinigių. Pareiškėja akcentuoja, kad būtent mokesčių administratorius teikė konsultacijas, kad gyvybės draudimo išmokos yra priskiriamos prie neapmokestinamųjų pajamų, pavyzdžiui, Inspekcijos 2017-03-13 raštas Nr. RM-6840.

Mokesčių ginčų komisija prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės (toliau – Komisija), įvertinusi ginčo bylos medžiagą, konstatuoja, jog Inspekcijos sprendimas naikintinas.

Ginčas byloje yra kilęs dėl Draudimo įmonės 2013–2015 m. Pareiškėjai išmokėtų 205529,51 Eur (709652,31 Lt) investicinės vertės išmokų, viršijusių sumokėtas gyvybės draudimo įmokas, pripažinimo Pareiškėjos apmokestinamosiomis pajamomis, nuo kurių buvo apskaičiuotas papildomai mokėtinas 30751,39 Eur GPM ir su juo susijusios sumos, ir dėl šios mokestinės prievolės perkėlimo nuo mokesčių išskaičiuojančio asmens (Draudimo įmonės) – Pareiškėjai, pagrįstumo.

Inspekcija sprendime konstatavo, jog, pirma, Pareiškėjos su Draudimo įmone sudarytos gyvybės draudimo sutarties tikslas buvo ne gyvybės draudimas, susijęs su asmens gyvybe ir (ar) kapitalo kaupimu, bet – investavimas, perduodant pinigus Draudimo įmonei, siekiant išsaugoti ir padidinti jų vertę arba užtikrinti teigiamas pajamas; antra, minėtos investicinės vertės išmokos neatitinka GPM lengvatos taikymo sąlygų dar ir dėl to, kad jos Pareiškėjai buvo išmokėtos ne pagal įvykusį draudiminį įvykį, ne pagal pasibaigusią sutartį ir ne 2015-10-27 nutraukus gyvybės draudimo sutartį, bet pagal Pareiškėjos prašymus, kai draudimo sutartis galiojo; trečia, mokesčių išskaičiuojančio asmens (Draudimo įmonės) mokestinė prievolė perkelta Pareiškėjai dėl to, kad buvo nustatytos išskirtinės aplinkybės, leidžiančios nukrypti nuo bendros taisyklės. Tokiomis aplinkybėmis skundžiamame sprendime yra tai, kad: Pareiškėja savo valia pakeitė gyvybės draudimo sutarties sąlygas, suteikiančias jai didesnes galimybes valdyti draudimo sutartį, pasirenkant įvairesnes investavimo kryptis, numatė 0,29 Eur gyvybės draudimo išmoką, pratęsė sutarties galiojimo terminą nuo 10 iki 99 metų, neįvykus nei vienam iš esminių draudimo pagrindą sudarančių įvykių (apdraustojo mirtis, sutarties galiojimo termino pabaiga ar kt.), 2009–2013 m. susigrąžino visas sumokėtas gyvybės draudimo įmokas, o 2013–2015 m. – periodiškai išsimokėjo investicinės vertės išmokas, viršijusias sumokėtas įmokas.

Pareiškėja savo ruožtu akcentuoja tai, kad Inspekcija neįvertino gyvybės draudimo sutarties esmės ir Pareiškėjos argumentų, jog ji, pasinaudodama įstatyme numatytais lengvatomis, siekė investuoti ir kaupti kapitalą senatvei, kad jos gautos išmokos atitiko visas gyvybės draudimo sutarties sudarymo ir jų sąlygų keitimo metu galiojusias GPM lengvatos taikymo sąlygas, todėl nėra pagrindo teigti, jog Pareiškėja sudarytomis sutartimis siekė mokestinės naudos, taip pat kad, nesant jokių išskirtinių aplinkybių, Inspekcija nepagrįstai nesivadovavo GPMĮ 23 str. nuostatomis ir mokestinę prievolę nuo Draudimo įmonės išmokėtų A klasės pajamų perkėlė Pareiškėjai.

Analizuojant skundžiamo sprendimo pagrįstumą pirmuoju aspektu, t. y. ar Pareiškėjos su Draudimo įmone sudarytos gyvybės draudimo sutarties tikslas buvo ne gyvybės draudimas, susijęs su asmens gyvybe ir (ar) kapitalo kaupimu, bet – investavimas, perduodant pinigus Draudimo įmonei, siekiant išsaugoti ir padidinti jų vertę arba užtikrinti teigiamas pajamas, būtina įvertinti byloje nustatytas sandorio sudarymo ir vykdymo aplinkybes pagal jų turinį, o ne formalią išraišką ir tik tada spręsti, ar gyvybės draudimo sutartis atitinka GPM lengvatai taikyti būtinas sąlygas.

MAĮ 69 str. 1 dalyje yra nurodyta, jog tais atvejais, kai mokesčio mokėtojo sandoris, ūkinė operacija ar bet kokia jų grupė sudaromi turint tikslą gauti mokestinę naudą, t. y. tiesiogiai ar netiesiogiai nukelti mokesčio mokėjimo terminus, sumažinti mokėtiną mokesčio sumą arba visiškai išvengti mokesčio mokėjimo, arba padidinti gražintiną (įskaitytiną) mokesčio permoką (skirtumą), arba sutrumpinti mokesčio permokos (skirtumo) gražinimo terminus, mokesčių administratorius, apskaičiuodamas mokesčių, taiko turinio viršenybės prieš formą principą. Šiuo atveju mokesčių administratorius neatsižvelgia į formalią mokesčių mokėtojo veiklos išraišką, bet atkuria iškreipiamas ar slepjamias aplinkybes, su kuriomis mokesčių įstatymai sieja apmokestinimą, ir mokesčių apskaičiuoja pagal minėtų mokesčių įstatymų atitinkamas nuostatas (MAĮ 69 straipsnio 1 dalis).

Vienas iš pagrindinių mokesčių teisės principų yra turinio viršenybės prieš formą principas. Turinio viršenybės prieš formą principas, vadovaujantis MAĮ 10 straipsniu, reikalauja, jog mokesčių teisiniuose santykiuose viršenybė būtų teikiama šių santykių dalyvių veiklos turiniui, o ne jos formaliai išraiškai. Taigi aiškiai pastebima įstatymų leidėjo pozicija tikrajam ūkinės operacijos turiniui teikti pirmenybę šio turinio įforminimo atžvilgiu (2004-10-27 LVAT nutartis administracinėje byloje Nr. A¹-355/2004).

Mokesčio apskaičiavimui taikant turinio viršenybės prieš formą principą, būtina nustatyti, kad sandoris, ūkinė operacija ar bet kokia jų grupė sudaryta turint tikslą gauti mokestinę naudą. Atsižvelgiant į MAĮ 67 straipsnio 1 dalies nuostatas, pagrįsti tvirtinimą, kad sandoriai sudaryti siekiant mokesstinės naudos, privalo mokesčių administratorius (LVAT 2008-07-18 nutartis administracinėje byloje Nr. A⁵⁰²-1305/2008). Todėl ginčui pasiekus teismą, pastarasis turi nustatyti, ar mokesčių administratoriaus išvada dėl tikrojo ginčo sandorio (ūkinės operacijos) turinio yra pagrįsta tinkamu faktinių aplinkybių vertinimu ir pakankamais įrodymais (LVAT 2008-05-29 nutartis administracinėje byloje Nr. A⁵²⁵-828/2008).

Tokiu būdu Komisija, nekartodama mokesčių administratoriaus jau nustatytų faktinių aplinkybių, išdėstytų tiek patikrinimo akte, tiek Inspekcijos sprendime, vertina, ar mokesčių administratoriaus išvada dėl tikrojo ginčo sandorio (ūkinės operacijos) turinio yra pagrįsta tinkamu faktinių aplinkybių vertinimu ir pakankamais įrodymais.

Ginčo sutarties sudarymo laikotarpiu (2008-04-17) galiojusiame GPMĮ 17 str. 50 punkte (2005-12-15 redakcija Nr. X-450) buvo nurodyta, jog neapmokestinamos išmokos pagal gyvybės draudimo sutartis, sudarytas po 2004 m. balandžio 30 d., kuriose numatyta, kad draudimo išmoka išmokama ne tik įvykus draudimui įvykiui, bet ir pasibaigus draudimo sutarties galiojimo terminui, taip pat nutraukus tokias sutartis gyventojui mokamos sumos, jeigu pagal tokias sutartis įmokas mokėjo tik gyventojai ir jos nebuvo atimamos iš pajamų šio įstatymo nustatyta tvarka.

Taip pat paminėtina, kad, remiantis GPMĮ pakeitimo įstatymo 23 str. 7 dalimi (2008-12-23 redakcija Nr. XI-111) bei šio įstatymo projekto aiškinamuoju raštu, minėta GPMĮ lengvata, kaip socialiniu požiūriu nepagrįsta ir neskatinti ilgalaikio taupymo, buvo panaikinta, tačiau, atsižvelgiant į teisėtus lūkesčius, išmokoms pagal gyvybės draudimo sutartis, sudarytas 2004-05-01–2009-01-01 laikotarpiu, taikomos iki šio įstatymo įsigaliojimo galiojusios apmokestinimo taisyklės.

Analizuojant įstatymų leidėjo tikslus dėl GPMĮ 17 str. papildymo 50 punktu, matyti, jog šios nuostatos buvo priimtos, įgyvendinant Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004–2008 m. programą (patvirtinta Lietuvos Respublikos Seimo 2004 m. gruodžio 14 d. nutarimu Nr. X-43) darbo, šeimos ir socialinės apsaugos srityje: „Užtikrinti sėkmingą ir finansiškai stabilų kaupiamosios pensijų sistemos funkcionavimą racionaliai derinant dabartinių ir būsimųjų pensininkų interesus. Sudaryti sąlygas plėtoti savanoriškąjį pensijų ir kaupiamąjį gyvybės draudimą“ (8.15 punktas). Atitinkamai GPMĮ 6 ir 17 straipsnių pakeitimo ir papildymo įstatymo projekto aiškinamajame rašte (2015-10-13 XP-850) buvo nurodyta, jog įstatymo projekto tikslas gyvybės draudimo sutarčių teikiamomis galimybėmis [...] skatinti gyventojus labiau rūpintis savo bei artimųjų ateitimi, kad sulaukus senatvės ar nelaimės atveju jiems būtų sudarytos geresnės pragyvenimo sąlygos; skatinti kitus asmenis mokėti draudimo įmokas pagal socialiai orientuotas kaupimo sutartis [...]. Papildžius įstatymą prasplės gyvybės draudimo atliekamos socialiai orientuotos kaupimo ir nuostolių kompensavimo funkcijos.

Pagal Draudimo įstatymo 2 str. 40 dalį gyvybės draudimas – tai *turtinių interesų*, susijusių su fizinio asmens gyvybe ir (ar) kapitalo kaupimu, draudimas, kai dėl apdraustojo mirties, kitokio draudžiamąjo įvykio arba draudimo sutartyje nustatyto termino pasibaigimo mokamos vienkartinės arba periodinės draudimo išmokos.

Vertinant aukščiau minėtas GPMĮ lengvatos nuostatas bei jos priėmimo tikslus, matyti, jog šia lengvata buvo siekiama skatinti gyventojus taupyti ateičiai, kad senatvės ar nelaimės atveju jie turėtų papildomų pajamų ir taip užsitikrintų geresnes gyvenimo sąlygas, pasinaudojant gyvybės draudimu. Įprastai, gyvybės draudimo sutartys yra ilgalaikės, todėl akivaizdu, kad GPM lengvata buvo orientuota į ilgalaikį taupymą, o įstatymų leidėjo pasirinkta speciali taupymo priemonė – gyvybės draudimas, viena vertus, leidžia užtikrinti, kad senatvės / nelaimės atveju ir pan. gyventojas gaus draudimo išmoką, t. y. garantuotas papildomas lėšas, kita vertus, gyventojui pasirinkus dalį draudimo bendrovei perduodamų lėšų investuoti – ši taupymo priemonė sudaro sąlygas gauti papildomų pajamų iš sumokėtų draudimo įmokų investavimo. Tačiau iš įstatymų leidėjo ketinimų matyti, jog akcentuojamos gyvybės draudimo atliekamos socialiai orientuota kaupimo bei nuostolių kompensavimo funkcijos.

Pareiškėja skundo nagrinėjimo Komisijoje metu nurodė, jog pagrindinis gyvybės draudimo sutarties sudarymo tikslas buvo – kaupti senatvei, pensijai ir nenumatytiems atvejams, jeigu kažkas atsitiktų sveikatai ar vaikams. Pareiškėja turėjo santaupų, kurias visas ir įnešė kaip draudimo įmokas pagal ginčo gyvybės draudimo sutartį. Pareiškėja taip pat paaiškino, kad pagrindinė jos veikla yra sezoninė patalpų nuoma, o specialybė – rekreacija ir turizmas. Nei įdirbio, nei patirties investavimo veikloje neturėjo ir netikėjo, kad jai pasiseks. Tačiau dėl pasirinkto investicinio gyvybės draudimo taip pat nurodė, jog sugalvojo investuoti ir išsiimti pelną. Dėl galimų kitų taupymo ir investavimo priemonių Pareiškėja paaiškino, kad terminuotų banko indėlių ji nesirinko dėl to, kad, prireikus, ji negalėtų nusiimti pinigų, tuo tarpu gyvybės draudimo sutarties atveju ji galės išsiimti pinigus, kada tik reikės, o dėl kitų investavimo priemonių Pareiškėja nurodė, jog siekė kaupti senatvei, nelabai pasitikėjo, neturėjo patirties, todėl pasirinko mažiau rizikingą būdą.

Byloje yra nustatyta, kad Pareiškėja su Draudimo įmone 2008-04-17 sudarė gyvybės draudimo sutartį pagal pastarosios parengtų standartinių „Investiciniai fondai plus“ taisyklių Nr. 020 sąlygas (draudimo liudijimo (poliso) Nr. 5300847717). Sudarytoje sutartyje buvo nustatytas 10 m. galiojimo laikotarpis (nuo 2008-04-18 iki 2018-04-17), vienkartinė draudimo įmoka – 76662 Lt (minimali investuojama draudimo įmoka – 50000 Lt) bei galimybė pasirinktu periodiškumu mokėti papildomas draudimo įmokas, draudimo objektas – gyvybės draudimas, draudimo suma – 1 Lt, išmokų pagal draudimo sutartį mokėjimo sąlygos: apdraustajam (Pareiškėjai) išgyvenus iki sutarties galiojimo laikotarpio pabaigos, išmokama sutarties investicinė vertė; apdraustajam mirus dėl draudiminio įvykio, išmokama gyvybės draudimo suma ir sutarties investicinė vertė. Naudos gavėjas – Pareiškėjos sutuoktinis. Šia sutartimi Pareiškėja taip pat pasirinko sumokėtų draudimo įmokų investavimo kryptis (Pareiškėja pasirinko 3 investavimo kryptis (fondus)) ir proporcijas, taip pat patvirtino, kad yra susipažinusi, jog investavimo krypties vertė bei investicinio vieneto kaina gali tiek didėti, tiek mažėti, taip pat kad Pareiškėjai tenka visa investavimo rizika (2008-04-17 prašymas sudaryti gyvybės draudimo sutartį, 1 priedas prie „Investicinių fondų plus“ draudimo liudijimo (poliso) Nr. 5300847717).

Pareiškėjos prašymu, gyvybės draudimo sutartis nuo 2008-06-18 buvo pakeista, t. y.: pakeistos gyvybės draudimo sutarčiai taikomos taisyklės iš „Investiciniai fondai plus“ į „Investicinių fondų portfelis“ (2008-04-26 taisyklių redakcija), sutarties galiojimo terminas – 99 metai, išplėstos investavimo kryptys (pasirinktos 7 investavimo kryptys (fondai)) ir pakeistos anksčiau nustatytos investavimo proporcijos. Pasak Pareiškėjos, pasikeitusios sąlygos suteikė jai didesnes galimybes valdyti draudimo sutartį, pasirenkant įvairesnes investavimo kryptis.

Pareiškėja, vykdydama gyvybės draudimo sutartį, 2008-04-17 sumokėjo 76662 Lt (22202,85 Eur) vienkartinę draudimo įmoką, 2010-12-08 – 30000 Lt (8688,60 Eur), 2011-09-26–2011-11-01 – 75000 Lt (21721,50 Eur), iš viso 52612,94 Eur (181662 Lt) draudimo įmokų.

Byloje nustatyta, jog Pareiškėja gyvybės draudimo įmokas mokėjo savarankiškai ir gyvybės draudimo įmokoms skirta GPM lengvata nesinaudojo, t. y. GPMĮ 21 str. nustatyta tvarka jos nebuvo atimtos iš pajamų.

Byloje taip pat nustatyta, kad Pareiškėja jau 2008-12-30 pateikė pirmąjį prašymą išmokėti investicinės vertės dalį (3 proc. investavimo kryptyje „Templeton pasaulinis obligacijų fondas“ sukauptų lėšų), pagal kurį Pareiškėjai 2009-01-08 buvo išmokėta 2131,67 Lt. Vėliau Pareiškėja pateikė Draudimo įmonei dar 18 prašymų išmokėti investicinės vertės dalį ir galiausiai 2015-10-27, t. y. praėjus 7-eriems metams, pateikė prašymą nutraukti sutartį (žr. lentelę žemiau).

Nr.	Prašymo išmokėti investicinės vertės dalį data	Investicinės vertės dalies išmokėjimo data	Išmokėta suma
1	2008-12-30	2009-01-08	2131,67 Lt
2	2009-05-07	2009-05-14	5375,16 Lt
3	2009-09-16	2009-09-24	4813,66 Lt
4	2010-01-07	2010-01-14	5375,16 Lt
5	2010-02-11	2010-02-20	3153,74 Lt
6	2010-03-07	2010-03-16	4235,41 Lt
7	2010-03-25	2010-04-01	4171,64 Lt

8	2010-05-12	2010-05-19	4467,86 Lt
9	2012-04-01	2012-04-06	10452,92 Lt
10	2012-11-29	2012-12-06	6617,80 Lt
11	2013-03-27	2013-04-05	7359,70 Lt
12	2013-04-15	2013-04-22	109520,48 Lt
13	2013-05-15	2013-05-22	108628,30 Lt
14	2013-07-28	2013-08-02	180373,11 Lt
15	2013-11-17	2013-11-22	109063,67 Lt
16	2014-01-16	2014-01-23	201562,89 Lt
17	2014-02-25	2014-03-05	103734,06 Lt
18	2014-04-13	2014-04-18	3503,48 Lt
19	2015-02-17	2015-02-25	1259,79 Eur
20*	2015-10-27 (prašymas nutraukti sutartį)	2015-11-03	4204,73 Eur (išperkamoji suma)

Pareiškėjai iš viso nurodytuju laikotarpiu buvo išmokėtos 52612,94 Eur (181662,44 Lt) draudimo išmokos, atitinkančios sumokėtas įmokas (šios išmokėtų pajamų dalies mokesčių administratorius neapmokestino, kadangi Pareiškėja, mokėdama įmokas, nesinaudojo GPM lengvata) bei 205529,51 Eur (709 652,31 Lt) investicinės vertės išmokos, viršijančios draudimo įmokas. Draudimo įmonė, išmokėdama investicinės vertės dalį pagal Pareiškėjos prašymus, Pareiškėjai išmokamas pinigines lėšas deklaravo kaip kitas su darbo santykiais nesusijusias ir ne individualios veiklos išmokas (70 kodas), nuo kurių GPM neišskaičiavo.

Byloje taip pat yra nustatyta, kad Pareiškėja gyvybės draudimo sutarties galiojimo laikotarpiu (2008-04-24–2015-10-22) Draudimo įmonei pateikė 226 prašymus pakeisti investicinės vertės investavimo kryptis ir / arba programas. Atskirais laikotarpiais šie prašymai buvo teikiami labai dažnai, t. y. kas 2-3-4-5 dienas (Patikrinimo akto 5 priedas).

Komisija, vertindama šias patikrinimo metu nustatytas aplinkybes, daro išvadą, jog Pareiškėjos atveju pagrindai prieita prie išvados, kad pagrindinis Pareiškėjos sudarytos gyvybės draudimo sutarties tikslas buvo ne gyvybės draudimas, susijęs su turtinių interesų, susijusių su asmens gyvybe ir (ar) kapitalo kaupimu, draudimas, bet piniginių lėšų investavimas, perduodant pinigus Draudimo įmonei, siekiant išsaugoti ir padidinti jų vertę arba užtikrinti teigiamas pajamas.

Pareiškėja sudarė gyvybės draudimo sutartį, tačiau Pareiškėjos turtiniai interesai iš esmės liko neapdrausti. Sutartyje numatyta gyvybės draudimo suma - 1 Lt (0,29 Eur). Tuo tarpu visos sumokėtos draudimo įmokos yra skirtos investuoti, Pareiškėjai prisiimant visą galimo nesėkmingo investavimo riziką. Nustatyta minimali investavimo suma (50000 Lt) reiškė, kad nesėkmingo investavimo atveju, draudimo sutarties galiojimo laikotarpiu Pareiškėja papildomomis įmokomis turėtų atstatyti šią minimalią investavimui skirtą sumą. Faktinės bylos aplinkybės patvirtina, kad Pareiškėja sąmoningai pasirinko ir aktyviai dalyvavo sumokėtų įmokų investavimo veikloje – Pareiškėja nuo 2010-05-27 iki sutarties nutraukimo dienos (2015-10-27), t. y. per 5-erius sutarties galiojimo metus pateikė 226 prašymus keisti investavimo kryptį, t. y. visus 5-erius metus vidutiniškai kartą per savaitę keitė investavimo kryptis ir proporcijas, tokiu būdu investuotas lėšas per 7-erius metus padidino 4 kartus. Komisijos nuomone, sunkiai tikėtina, kad Pareiškėja, neturėdama jokios patirties investavimo srityje, arba nesinaudodama profesionalo pagalba, galėtų taip aktyviai ištiesus metus valdyti savo draudimo sutartį. Nors Pareiškėja teigė, kad sudarydama gyvybės draudimo sutartį siekė kaupti senatvei, pensijai ar nelaimės atvejams, o neturėdama nei įgūdžių, nei patirties, rinkosi mažiau rizikingą būdą tikslams pasiekti, tačiau faktinės sutarties sudarymo ir vykdymo aplinkybės leidžia daryti priešingą išvadą, t. y. kad jau sutarties sudarymo metu Pareiškėja pasirinko investicinį gyvybės draudimą, kuriame visos lėšos skiriamos investuoti, kai visa investavimo rizika tenka draudėjui (Pareiškėjai), o jau po 2 mėnesių pakeitė gyvybės draudimo sutarties sąlygas, suteikiančias dar didesnę laisvę investuoti – didesnes galimybes valdyti draudimo sutartį, pasirenkant įvairesnes investavimo kryptis. Be to, per visą sutarties galiojimo iki jos nutraukimo laikotarpį Pareiškėja pateikė 19 prašymų išmokėti dalį investicinės vertės. Kaip nurodė pati Pareiškėja, prašymus išmokėti dalį investicinės vertės ji teikdavo, prireikus pinigų

asmeniniams poreikiams, taip pat remontui, o gyvybės draudimą banko patarimu rinkosi dėl to, kad, skirtingai nei terminuoto indėlio atveju, pinigus galėtų išsiimti, kada tik reikės. Kaip nurodė ir pati Pareiškėja, ji sudarydama investicinio gyvybės draudimo sutartį, be kita ko, norėjo „investuoti ir išsiimti pelną“.

Reikia pažymėti, kad pagal GPMĮ įtvirtintą bendrąjį principą gyventojų pajamos yra GPM objektas (GPMĮ 5 str. 1 dalis), o pajamomis pagal šio įstatymo nuostatas laikomos pozityviosios pajamos, priskiriamos Europos ekonominių interesų grupės pajamos, nutraukus gyvybės draudimo sutartį ar išstojus iš pensijų fondo grąžinamos įmokos (ar jų dalis), atlygis už atliktus darbus, suteiktas paslaugas, už perduotas ar suteiktas teises, už perduotą ar kitaip perleistą, investuotą turtą ar lėšas ir (arba) kita nauda pinigais ir (arba) natūra [...] (GPMĮ 2 str. 14 dalis). Taigi, įprastai gyventojų gautas atlygis už investuotą turtą ar lėšas yra jo apmokestinamosios pajamos, kurioms, remiantis GPMĮ 6 str. 1 dalimi, taikomas standartinis 15 proc. GPM tarifas.

Komisija, apibendrinama aukščiau išdėstytus argumentus, daro išvadą, jog faktinės bylos aplinkybės patvirtina, kad Pareiškėja, sudarydama gyvybės draudimo sutartį, siekė ne aukščiau aptartų GPM lengvatos tikslų, o gauti investavimo Draudimo įmonės siūlomuose investiciniuose fonduose veiklos pajamas, kurios būtų neapmokestinamos GPM, ir kurias Pareiškėja galėtų naudoti savo asmeniniams poreikiams tenkinti, nelaukdama nei senatvės, nei pensijos, nei kitų įvykių, su kuriais ji siejo gyvybės draudimo sutarties sudarymą. Todėl ginčo atveju mokesčių administratorius pagrįstai Pareiškėjos iš Draudimo įmonės gautų 205529,51 Eur (709 652,31 Lt) investicinės vertės išmokų mokesčine prasme nesiejo su gyvybės draudimo išmokomis, o vertino kaip Pareiškėjos gautas pajamas iš investavimo (kitos su darbo santykiais nesusijusios ir ne individualios veiklos pajamos), kurios yra apmokestinamos standartiniu GPM tarifu.

Dėl Inspekcijos sprendimo motyvų, jog Pareiškėjos iš Draudimo įmonės gautų išmokų, viršijusių sumokėtas draudimo įmokas, apmokestinimas yra pagrįstas vien tuo pagrindu, kad jų išmokėjimas neatitiko GPMĮ pakeitimo įstatymo 23 str. 7 dalyje nustatytų sąlygų, su kuriomis yra siejamas jų neapmokestinimas. Inspekcija tiek sprendime, tiek Komisijos posėdžio metu akcentavo, kad pagal minėtas GPMĮ nuostatas neapmokestinamos gyventojui išmokamos sumos tik pagal tokias 2004-05-01–2009-01-01 laikotarpiu sudarytas gyvybės draudimo sutartis, kuriose numatyta, kad draudimo išmoka išmokama ne tik įvykus draudžiamajam įvykiui, bet ir pasibaigus draudimo sutarties galiojimo terminui, taip pat nutraukus tokias sutartis. Tuo tarpu Pareiškėjai mokamos išmokos neatitiko nei vieno iš aukščiau nurodytų atvejų, t. y. jos buvo mokamos ne pagal įvykusį draudiminį įvykį, ne pagal pasibaigusią galioti sutartį ir ne 2015-10-27 nutraukus gyvybės draudimo sutartį, bet pagal Pareiškėjos prašymus, kai draudimo sutartis galiojo.

Komisija, įvertinusi Inspekcijos argumentus, nepritaria tokiam GPMĮ pakeitimo įstatymo 23 str. 7 dalies nuostatų aiškinimui. Paminėtina, kad tiek apibendrintame GPMĮ 17 str. 1 d. 12 punkto komentare, tiek Inspekcijos pateiktuose individualiuose atsakymuose Pareiškėjai ir Draudimo įmonei į jų paklausimus dėl išmokų pagal iš dalies nutrauktą gyvybės draudimo sutartį priskyrimo pajamų mokesčiu neapmokestinamoms pajamoms (2015-07-23 raštas Nr. (32.41-GPM) RM-16277; 2015-07-13 raštas Nr. (32.41) RM-15474), Inspekcija yra aiškiai išdėsčiusi savo poziciją, jog jeigu gyvybės draudimo sutartis nutraukiama iš dalies, t. y. grąžinama mažiau draudimo įmokų nei būtų grąžinama visiškai nutraukiant sutartį, o po įmokų grąžinimo sutartis lieka galioti, grąžinamų įmokų apmokestinimui taikomos tos pačios nuostatos, kaip ir visiškai nutraukiant sutartį. 2015-07-13 rašte Nr. (32.41) RM-15474 Draudimo įmonei Inspekcija nurodė, jog, atsižvelgiant į GPMĮ pakeitimo įstatymo 23 str. 7 dalyje nustatytą GPM lengvatos tęstinumą, draudimo bendrovės nuo 2009-01-01 gyventojams mokamos sumos (grąžinamų gyvybės draudimo įmokų ir jas viršijančių sumų dalis), iš dalies (ar visiškai) nutraukus nuo 2004-04-30 iki 2009-01-01 sudarytas įstatymo 23 str. 7 dalyje nurodytas sąlygas atitinkančias gyvybės draudimo sutartis, priskiriamos pajamų mokesčiu neapmokestinamosioms pajamoms.

Akivaizdu, kad tiek visiškai nutraukus sutartį, tiek sutartį nutraukus iš dalies (gyventojui išmokant sukauptos investicinės vertės dalį), yra išmokamos tos pačios prigimties pajamos – turimų investicinių vienetų vertė sutarties / jos dalies nutraukimo dieną. Be to, GPMĮ 17 str. 50 punkte ir

GPMĮ pakeitimo įstatymo 23 str. 7 dalyje įtvirtintai neapmokestinimo lengvatai taikyti įstatymų leidėjas nebuvo nustatęs jokie minimalaus draudimo sutarties galiojimo prieš ją nutraukiant termino. Todėl nustatė, kad gyventojas atitiko kitas šios lengvatos taikymo sąlygas (*įmokas mokėjo tik gyventojas ir jos nebuvo atimamos iš pajamų šio įstatymo nustatyta tvarka*), vien dėl tos priežasties, kad išmoka buvo mokama pagal iš dalies nutrauktą gyvybės draudimo sutartį, nenustačius piktnaudžiavimo, kuris prieštarautų tokios GPM lengvatos tikslams, mokestine prasme tokios išmokos nėra pagrindo vertinti kitaip, nei visiško sutarties nutraukimo atveju.

Be to, Inspekcija pozicija, kad Pareiškėjai išmokėtos dalinės išmokos neatitinka GPMĮ pakeitimo įstatymo 23 str. 7 dalyje įtvirtintų lengvatos taikymo sąlygų ir vien šiuo pagrindu yra pagrįstas Pareiškėjos apmokestinimas, yra prieštaringa paties sprendimo atžvilgiu ir mokesčių administratoriaus atliktam Pareiškėjos apmokestinimui. Tokiu atveju liktų nepaaiškinamas Pareiškėjai pervestos 4204,73 Eur išperkamosios sumos pagal nutrauktą gyvybės draudimo sutartį apmokestinimas, turinio viršenybės prieš formą principo taikymas ir mokesčių išskaičiuojančio asmens prievolės perkėlimas Pareiškėjai. Todėl mokesčių administratoriaus argumentai dėl Pareiškėjos apmokestinimo vien dėl to, kad išmokos jai buvo mokamos ne pagal nutrauktą gyvybės draudimo sutartį, o pagal jos prašymus, sutarčiai liekant galioti, atmetami kaip nepagrįsti.

Dėl mokesčių išskaičiuojančio asmens (Draudimo įmonės) mokestinės prievolės perkėlimo Pareiškėjai pagrįstumo.

Byloje nėra ginčo dėl to, jog Pareiškėjos iš Draudimo įmonės gautos lėšos yra priskiriamos A klasės pajamoms.

LVAT savo praktikoje ne kartą yra konstatavęs, kad galimybė reikalauti mokestinės prievolės, kylančios iš A klasės gyventojų pajamų, įvykdymo tiesiogiai iš mokesčio mokėtojo, o ne iš mokesčių išskaičiuojančio asmens, yra administracinių teismų praktikoje pripažįstama išimtis iš bendros taisyklės, įtvirtintos GPMĮ ir ši išimtis gali būti taikoma tik išskirtiniais atvejais, t. y. kai nustatomi juridinę reikšmę turintys faktai – mokestinė nepriemoka susidarė dėl mokesčių mokėtojo sukčiavimo, piktnaudžiavimo teise ar kitų teisei prieštaraujančių veikslių, apie kuriuos mokesčių išskaičiuojantis asmuo, veikdamas sąžiningai ir rūpestingai, nežinojo ir negalėjo žinoti ir kai mokestinių santykių dalyviai tikslingai siekia perkelti mokesčių mokėjimą mokesčių išskaičiuojančiam asmeniui, kuris dėl mokumo problemų (pavyzdžiui, gresiančio bankroto) šių prievolių akivaizdžiai negalės įvykdyti (2016-01-28 nutartis administracinėje byloje Nr. A-153-438/2016). (2013-11-12 sprendimas adm. byloje Nr. A-556-715/2013, Administracinė jurisprudencija, 2013, Nr. 26, p. 239-257, 2016-01-28 nutartis adm. byloje Nr. A-153-438/2016, 2017-07-04 nutartis adm. byloje Nr. A-517-442/2017).

Nagrinėjamu atveju iš mokesčių administratoriaus sprendimų matyti, jog tokių išskirtinių aplinkybių, kurios leistų mokestinės prievolės, kylančios iš A klasės pajamų, įvykdymo tiesiogiai reikalauti iš Pareiškėjos, nėra nustatyta. Visos Inspekcijos išvardintos aplinkybės, t. y. kad Pareiškėja savo valia pakeitė gyvybės draudimo sutarties sąlygas, suteikiančias jai didesnes galimybes valdyti draudimo sutartį, pasirenkant įvairesnes investavimo kryptis, numatė 0,29 Eur gyvybės draudimo išmoką, pratęsė sutarties galiojimo terminą nuo 10 iki 99 metų, kad Pareiškėja, neįvykus draudimui įvykiui, su kuriuo siejamas draudimo išmokos mokėjimas, taip pat nesulaukusi sutarties galiojimo laikotarpio pabaigos, periodiškai teikė prašymus išmokėti investicinės vertės dalį, buvo Draudimo įmonės iš anksto numatytos ir siūlomos kaip standartinės investicinio gyvybės draudimo sąlygos. Kaip nurodė Pareiškėja, Draudimo įmonė pati informavo ją, kad gyvybės draudimo sutarties atveju ji galės išsiimti pinigus, kada tik reikės. Draudimo įmonė nuo 2012-11-29 prašymuose išmokėti investicinės vertės dalį įrašydavo papildomą draudėją informuojančią nuostatą apie tai, kad tuo atveju, kai keičiamos draudimo sutarties sąlygos (pavyzdžiui, keičiamas draudimo įmokos dydis, draudėjas, sutarties terminas, įmokos mokėjimo periodiškumas, mokama kitokie nei sutartyje numatyta (papildoma) draudimo įmoka, atliekamas dalinis lėšų išėmimas ar pan.), jų keitimu negali būti piktnaudžiaujama, siekiant neteisėtai pasinaudoti mokesčio lengvata.

Paminėtina ir tai, kad Draudimo įmonė, Pareiškėjos prašymu išmokėdama investicinės vertės dalį, viršijančią sumokėtas įmokas, pateiktose Metinėse A klasės išmokų, nuo jų išskaičiuoto ir sumokėto pajamų mokesčio deklaracijose už atitinkamus metus deklaravo kaip kitas su darbo santykiais, ar jų esmę atitinkančiais santykiais nesusijusias ir ne individualios veiklos pajamas (pajamų rūšies kodas – 70).

Taigi, nesant jokių išskirtinių aplinkybių, Inspekcija nepagrįstai nesivadovavo GPMĮ 23 str. nuostatomis ir mokestinę prievolę nuo Draudimo įmonės išmokėtų A klasės pajamų perkėlė Pareiškėjai. Dėl šios priežasties skundžiamas Inspekcijos sprendimas naikintinas.

Mokestinių ginčų komisija prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės, vadovaudamasi Mokesčių administravimo įstatymo 155 straipsnio 4 dalies 2 punktu, n u s p r e n d ž i a:

Panaikinti Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Finansų ministerijos 2018-03-27 sprendimą Nr. 68-35.

Pagal Mokesčių administravimo įstatymo 159 str. 1, 3 ir 4 dalis mokesčių mokėtojas, nesutinkantis su Mokestinių ginčų komisijos sprendimu, turi teisę šį sprendimą apskūsti Vilniaus apygardos administraciniam teismui (Žygimantų g. 2, 01102 Vilnius). Pagal Mokesčių administravimo įstatymo 159 str. 2 dalį apskūsti Mokestinių ginčų komisijos sprendimą taip pat turi teisę centrinis mokesčių administratorius, tačiau tik tuo atveju, kai centrinis mokesčių administratorius ir Mokestinių ginčų komisija, spręsdami mokestinį ginčą (arba mokesčio ginčo metu), skirtingai interpretavo įstatymų ar kito teisės akto nuostatas. Skundas Vilniaus apygardos administraciniam teismui turi būti paduodamas ne vėliau kaip per 20 dienų po Mokestinių ginčų komisijos sprendimo įteikimo dienos.

Komisijos pirmininkė

Edita Galiauskaitė

Komisijos nariai

Martynas Endrijaitis

Rasa Stravinskaitė

Andrius Venius

Vilma Vildžiūnaitė